

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“, eMS
ROBG-420

**ТЕРЕННО
АУДИОВИЗУАЛНО ПРОУЧВАНЕ
НА ТРАНСГРАНИЧНИ РИБАРСКИ ОБЩНОСТИ**

ИНТЕРВЮ
Иван Николов, Васил. Ал. Василев, Иван В. Сосоев
Силистра

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

ИВАН НИКОЛОВ

Моля те да се представиш - как се казваш, кога си роден, къде?

Казвам се Иван Пенчев Николов, роден съм тук в Айдемир, 1949 г.

Рибар си?

Рибар съм от 1980 г. Като дете с дядо ми съм бил по Дунава с лодката и после станах рибарин 1982 г. И на работа ходех, и с риболов се занимавах. Сега съм вече пенсионер и - само на Дунава.

Разкажи ми малко за селището тук - къде се намираме?

За Татарица ли?

За това селище.

Това нашето селище е първата помпена станция - не мога да ви кажа годината, забравих коя беше, направена е за напояване на Балтата, така се води тая местност - Балтата. И тук, те починаха - лека им пръст на колегите - първоначално имаше един фургон, после станаха два и така се увеличихме един по един. Сега пък почнахме да намаляваме - останахме само двама.

Какво ги привлича хората? Как възниква едно рибарско селище? Защо тук сте дошли да си направите рибарско селище?

Тук сме дошли, защото тук е най-високото място. Когато реката има наводнение, много вода има - тя прелива. Навсякъде другаде рибарски селища се заливат, а тук при нас не се залива. И затова навремето сме се ориентирали - тук е най-високото място, няма да се залива с вода, няма нищо... Имаме си и ток, от години си имаме ток, плащаме си го - всеки си има електромер, плащаме си тока, както му е редно.

Тебе кой те е научил да бъдеш рибар?

Дядо ми, дядо ми Иван.

Той от къде е?

Дядо ми е от Айдемир и той е кореняк айдемирец.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Къде е ходил за риба дядо ти?

Тук на Дунава, там, където бяха ваши колеги в четвъртък, там сме ходили за риба тогава. На него време имаше направено колиби от пръст, дето му казва сас, вътре със слама, така са карали рибарите. Не като сега - белия чаршаф, телевизията... То при нас има един лаф такъв: „Рибата бял чаршаф не иска”.

И с дядо ти в лодката?

С дядо ми съм започнал. После пораснах, казарма, по работа, семейство, деца, ангажименти и...

Първата лодка, в която си бил - лодката на дядо ти, каква беше?

Дървена. Тук стана пет, шест, седем години от както тия, пластмасовите започнаха. Сега в момента моята лодка е дървена, от дъски направена.

Кой я е правил? От къде е?

Тя е от Тутракан, от завода, тогава там ги правеха - в завода, сега само пластмаса.

Майстори на дървени лодки помнят ли се по тоя край?

Не, тук при нас няма. Всичко от завода. Тутраканци бяха майсторите по лодките.

Дървената лодка иска голяма грижа обаче?

Има голяма грижа. Трябва да се бланкосва, да се калафати, дъските гният- трябва да се подменя някоя дъска, като изгние. Много, много грижи има по дървената лодка.

Каква е разликата между бланкосване и калафатене? Кое какво е?

Тия двете дъски, които са така, тук се слага калафат. Трябва да отида да взема да ви покажа какво представлява калафатът. Все едно канап - слага се тука вътре, начуква се вътре канапа, после се бланкосва и дъската като се намокри, като се задуе, уплътнява и не прави вода.

А бланкосването става с какво?

Бланк - така се води - „бланк”, румънците му казват катран, като смола е черно нещо. Грее се на огън, става рядко и с него се мажат дъските.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

А откъде се взема?

По-рано го вземахме от България, от Кремиковци, сега само от Румъния, в България няма такова нещо.

Риболуваш с мрежи?

Да, с мрежи риболувам. Аз с въдици не риболувам, просто въдицата не ме влече.

Какъв е майсторлъка на мрежите?

Мрежата, плата си го купуваме, фанито, или радината - ние радина му казваме, а по научно - фанито, също си го купуваме, въжета си купуваме, тапи си купуваме - от нас само майсторлъка да ги правим, да ги слагаме на въжета, да ги четкосваме.

Има ли е по-големи майстори от вас, които са ви учили да правите мрежите?

Аз съм се учил и от дядо ми, и от по-възрастните. За това нещо няма училище.

Как се казваше дядо ти?

Иван, Иван Марков.

И той е Иван.

Да, аз съм на неговото име.

Кой ти е най-големият улов?

С дядо Васьо - с Васил, имаме хванати три моруни по 100 кг, едната излезе 60 кг, най-големият сом, дето сме го хващали с него - 70 кг.

Какво ги правите тези големи риби?

Тогава ги давахме по заведенията през Бай-Тошово време.

Човек може ли да забогатее от някоя голяма риба?

Може, стига да я уловиш. Ако хванеш някоя моруна с хайвер, с черен хайвер, ще станеш малко богат.

Те сега моруните са забранени.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

То и ги няма, не само са забранени. Въобще в Дунава оная риба, дето я хващаме навремето, сега я няма.

Защо всички казват, че я няма рибата, ето и ти казваш, че я няма?

Добре бе, много е близко до ума - всички хващаме, а никой не вкарва. Свършва.

Това ли е причината, според тебе?

Имаш сто хиляди лева под възглавницата - днеска 20 лв., утре 30 лв., вдругиден 50 лв. и един ден вдигаш възглавницата - няма нищо. Ама защо? - Защото не слагаш, само взимаш. Същата работа...

А преди какво се е случвало, че е имало повече риба?

Преди по-малко рибари са били, с други мрежи са риболували, тия големите риби късат мрежата и заминават, пък сега капрон, не знам какво, найлони дебели... и така.

Твоят дядо с памучни мрежи ли е риболувал?

Да. Днес работи с една мрежа, утре с друга. Първата опъната под тополите да съхне. С памучни мрежи, нямало е като сега такива.

Кое е най-доброто време за ловене на риба в сезоните?

Пролетта, до 15 април, след 15 април има пълна забрана. Март месец, времето като е хубаво, приятно, можеш да риболуваш.

Защо пролетта е по-добро време от есента, например?

Защото цяла зима рибата няма движение, седи в най-дълбоките места - там водата е по-топла, и пролетта тръгва да се движи, търси храна, затова.

Моля те, разкажи ми - все пак идваме от Татарица, тук живеят по-особени хора, по-различни, вкат им татари, липованци, руснаци, старообрядници?

Не знам, не ми е направило впечатление за толкова години. Там, дето спряхме, до чешмата, на 500 м живея назад. Какво мога да кажа - хубави работи, не мога да кажа нищо лошо.

Не, не, не - никой не казва лоши неща...

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Има рускини хубави има...

Те с какво са по-различни?

От нас ли?

Защо им казват старообрядци?

Не знам. Няма никаква разлика. Разликата е - те са руснаци, ние сме българи, те говорят по руски, ние говорим по български.

Кои са по-добрите рибари?

Руснаците бяха, тях като ги няма, значи оставаме ние.

Защо са били по-добри рибари?

Защото само с това са се занимавали - с риболов. Навремето е имало Държавен риболов, бригади е имало, групи. Цяла Татарица - мъжете, са били на две групи и са се занимавали само с риболов.

В Държавен риболов те са били на заплати?

Да, работят и им се заплаща - Държавен риболов. Тая риба, всичко дете хванат, носят на тържището, на магазина - така се казваше - „тържището”, оттам вече по магазините.

Спомняш ли си като малък как сте празнували, как сте отбелязвали Никулден?

Значи, казаците не празнуват Никулден. Празнуват го, но не така като нас. Ние тука сме правили Никулден, когато е хубаво, благоприятно времето или в някоя по-голяма барака се събираме - риби, вина, ракии, хапваме, пийваме - веселба и т.н. Пожелаваме си най-различни работи.

Нека да те питам и друго - от какво зависи късметът на рибаря?

О, туй е много труден въпрос не мога да отговоря. Пускаш мрежата, ако влезе нещо, казваме „късмет”, като не влезе - няма късмет.

Има ли някакви поличби - ако сънуваш нещо, ако срещнеш някого, ако не го срещнеш?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Не, не, не, няма, аз не съм... не ми е правило впечатление.

Ти не си такъв човек?

Да.

Кажи ми за острова, да - за Бяла пръст.

Значи, аз съм на 70 години, да не кажа, че го помня от 70 години, но от 60 го помня острова. Както сега водата е ниска, много ниска, с баща ми - лека му пръст, тука цяла Татарица с каруците сме ходили за дърва на острова години наред. А сега, тука стана пет-шест години, нямаме право да стъпваме на острова, защото бил румънски. Как стана тая работа?! Границата, талвегът където е, корабът където върви, там е границата на Дунава. Минават покрай румънския бряг корабите, талвегът е там. Има 300-400 метра от Бяла пръст до острова. Румънски?! - нямаме право да ходим там. Нашият депутат от Силистра даде там едно интервю в Народното събрание, едно изказване за Бяла пръст, а какво ще стане, не знам. Учените ще вземат ли някакво някакви мерки, някакво решение?

Самият остров ли се казва Бяла пръст?

Да, островът се казва Бяла пръст. И така и не можем да разберем защо румънците имат право, а ние нямаме право от българската страна на Бяла пръст да стъпваме.

Да не се изменили нещо?

Е, какво има да се измени?! Корабът, където минава, талвега където е, там е границата. Той вашият колега знае, тоз - възрастният, той знае тия работи, аз говоря с него.

А там сте ходили за дърва?

Да, с каруците сме ходили за дърва, като сме риболували сме спирали тук от българската страна на острова. Есента, късна есен, студено - палим си огънчето, някоя сланинка, който пие - някоя чаша вино. Пък такива като мене, дете не знаят вкуса на ракията и виното през живота си - водичка.

Много ти благодаря.

Да сте живи и здрави! Ето това са двете дъски, това нещо ей така се слага и се набива тука, само че не с пръста, трябваше да взема някой нож или отвертка. Ето така се

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

набива по цялата дъска и след като се набие това нещо, дето казахме - бланка, бланка се нагрива и се маже с валяк. Това нещо също се замазва и когато се задуне дъската, като е на вода, това нещо става ей така и не прави вода.

Това черното?

Това е бланк.

И всъщност, ако искаш да я стегнеш, да е наред лодката, да работи, трябва да няма такива неща?

Това трябва да се остърже. Тя таз е отписана.

Тази са я правили в Тутракан?

Не, таз не. Тази Иван си я прави сам, този с брадата, ама тъй е направена, че да се удавиш по-добре. Лодка като се прави, трябва да бъде направена от майстор, за да си вършиш работа с нея, иначе не става. Тука си на вода, не си на земята. Всичко става на водата - закачаш мрежата, не може да извадиш, дърпаш, идват другите помагат. И лодката като не е стабилна...

Има ли хора да се давят от тоя занаят?

С лодка не съм чувал, ама иначе се давят, като се къпят.

Да те питам само - твоята рибена чорба, как я правиш?

Еми, аз като не съм правил...

Е, не си правил! Стига сега!

Рибената чорба става от всякакъв вид риба - и от мряна, и от шаран става, и от сом става, и от чига става, и от карас става, от платика става.

Тайна има ли?

Има.

Кажи я.

Ще я кажа, когато смъкнеш микрофончето.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Подправка слагате ли? Лющян?

Лющян се слага, ако искаш някое морковче ще сложиш, картоф се слага и се омачква.

Картофът винаги ли се е слагал?

Да, като се свари картофа, смачкваш го...

Хайвер слагате ли в рибената чорба?

Не. Може да се слага, ама от платика, такъв... От мряна не се слага - хваща се разстройство от него. Много силен ли е, какъв е, не го знам.

Изобщо на мряната хайвера не се...

Хвърля се, не се яде. На мряната хайверът не се яде, на всичката останала риба хайверът е хубав, но на мряната - не.

Най-скъпият хайвер?

Черният хайвер на зрънца от есетрови риби - пъструги, моруни...

Тука има ли големи ловци на моруни от едно време?

Тука има един колега, една беше хванал 130 кг ли беше, забравих, ще ви излъжа. Един сом хвана 100 кг. Повече по Видинския край, там чуваме, ги ловят. Оттук минават, ама не можем да ги хванем тука.

Гледано от тук, кои са най-добрите рибари по Дунав?

Всичките, няма такива, дето да не са добри. Всички са добри, не можем да кажем - най-добър съм аз или най-добър е другият - всички сме равностойни, всеки работи с мрежи, така че...

Много благодаря!

ВАСИЛ. АЛ. ВАСИЛЕВ И ИВАН ВАСИЛЕВ СОСОЕВ

Как се е появило селището? От кога си тука ти?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Аз тука съм работил, започнал съм 1977 г. Бях шофьор във Водстрой. Правехме стената тука, кея. Тука имаше един фургон само на някакъв колега, аз тогава не го познавах. Почнахме да риболуваме тука. На това място дойдох и почнах да риболувам 1984 г. От 84-та година до ден днешен съм на това място.

Какво имаше през 1984-та, като дойде?

Имаше няколко бараки, фургони - на колегата Иван, той имаше фургон, и няколко бараки. След това започнаха да се населват, някои и други колеги дойдоха, построиха и мястото се насели. Имаше двама бай Листрати и бай Антон, двама казаци от Татарица - и те имаха двамата тука фургон, хубави хора, риболувахме с тях наедно. Обаче от година на година няма млади хора, не идва никой. Останахме ние най-възрастните - с колегата Иван. Други младоци не идват. Моите деца не им се идва. На колегата сина Пенчо е по-мераклия, той риболува. Други няма.

Как се разбирате кой къде да си сложи бунгалото?

Кой където му харесва.

Все сте се допитвали един да друг?

Е, допитваме се, но просто където има място. Този колега, като дойде, си направи, той е бизнесмен и е по-паралия. Пита: „Къде да си направя?“ Викам: „Данчо, ей къде е мястото, чисто е, като ти харесва - тука ще си направиш бараката.“

Помагате ли си?

Помагаме си, и то много. Даже, моята барака като я правех, колегата Иван ми помага много. Двамата сме я направили. Ако нещо стане за помощ, винаги сме си помагали.

Защо избрахте това място?

Това място не се залива никога от Дунава. Водата е стигала ей там до макарата, като стане кота 900-950, обаче тука може да се залее само отзад, почва да прелива от ямите. Но не е имало такъв момент - да се залее, тук е най-високото място.

На кой километър сме тука?

389-ти километър.

А проблеми с документите на тези бараки?

РЕГИОНАЛЕН ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ - РУСЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Проблеми с документите - няма никакви документи. Горското една година бяха почнали да събират пари - някакъв данък, по десетина лева вземаха, ама сега пак е затишие. Не знам какво ще става по-нататък.

Тази земя общинска ли е, или държавна?

Общинска. Не знам - може би от Дунава до дигата да е някакъв горски фонд.

Обикновено от брега до 50-60 м или 100 - не помня, е изключителна държавна собственост?...

Може би и така да е, не съм сигурен, но Горските бяха сложили ръка, искаха данък, даже са написали номера на бараките. Събираха по десетина лева една година и какво стана по-нататък - никой нищо не казва.

Ток как вкарахте тук?

Ток взимаме от Помпената станция. Тя беше поливна станция и от там взимаме.

Всичко е с разрешително?

Всичко е законно, плащаме си към Енергото.

Общ електромер ли имате?

Всеки си има електромер. По-рано беше към помпата, имаше един помпиер - бай Илия, беше малко по-кърава работата, но сега вече, може би от десетина години, всеки си има електромер и всеки си плаща тока.

И тука всички, които сте били, сте с професионален билет за риболов?

Да. Тука любители въдичари няма, всичко е професионалисти. 120 лв. си плащаме, документи, всичко...

За винтер отделен ли е билетът?

За винтер отделно - 60 лв. допълнително плащаме.

Вие винтери ползвате ли?

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Аз тази година не ползвам, миналата година имах, бях си платил билета, обаче за тая не си платих, не съм и ползвал.

А с винтера има ли по-големи шансове за по-голям улов?

Когато е висока водата, може да се работи с винтера. Сега на тая ниската вода винтери не може да се ползват. Пролетта, колегата Иван беше платил за винтер и слагаше, но не го знам точно, не съм го питал много, хващаше по някоя рибка, по някой шаран.

Карали ли са ви да се сдружавате, да правите сдружение?

По едно време имаше такава идея да правят някакво сдружение, обаче и там замря работата.

Идеята е била ваша или са ви казали от Рибарския съюз?

Идеята беше наша, обаче някои, които се наеха с тази работа - на главния прокурор на Силистра баща му, полковник Желев, той беше се наел с тази работа - да направим едно сдружение. Бяха правили нещо с някакви адвокати, но и там замря работата, нищо не стана.

А защо искахте да го правите това сдружение?

Не знам защо се бяха навили. Да хващаме риба, още един човек да храним...

Идват ли хора от тук да купуват риба или вие я носите в града?

Сега я носим, но преди, като имаше повече рибари, от Толбухин идваше един... От Добрич идваше едно момче редовно да си купува... Имаше много риба, много риба имаше тогава.

Какво значи „имаше много риба“?

Не знам, не съм я броил... Хващаме повече.

Сега, да речем, вадят ли се на седмица 100 кг риба?

На седмица - да. Който лови редовно, хваща... Сега, есента таз година, предимно мряна има само. Толкоз много мряна като тази година, а аз съм тука 30 години, есента е нямало.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

БЪЛГАРСКО ПРАВИТЕЛСТВО

Българо-румънска
търговско-промишлена палата

Колко е това „толкова много”? Колко мряна на седмица вадиш?

Можеш да хванеш 100 кг.

Преди, като е имало много, по колко хващахте?

За една вечер над 100 кг съм хващал толстолоб, само толстолоб.

Този толстолоб, от кога го знаеш ти?

От шейсет и някоя, не мога точно да си спомня.

От 70-те години, да речем?

Толкова. Той, толстолоба, го изтърваха от някъде, не от Дунава се въди.

Коя ви е най-ценната риба? Най-скъпа, деликатесна?

Най-скъпи са есетровите риби - пъструга, моруна, те са най-хубави, обаче ги няма вече. Те са забранени, обаче ги няма. Не сме хващали няколко години нито пъстружки, нито есетри, нито моруна.

Сега тях не ги ловите, сега коя е най-скъпа?

Сомът засега е по-ценен.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ
ИНВЕСТИРАМЕ ВЪВ ВАШЕТО БЪДЕЩЕ!

Име на съставителя/редактора: БРТПП
Адрес: ул. „Войводова“ 12-14 Русе
Телефон: 082507606
Електронна поща: info@brcci.eu

Проектът “Мемофиш” е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие по Програма Интеррег V-A Румъния-България.

Стойност на финансирането от ЕФРР: 423 921.71 евро

Проект „Мемофиш. Памет и бъдеще. Истории за дунавската цивилизация“,
eMS ROBG-420

Дата на публикацията: декември 2018 г.
Съдържанието на този материал не представлява непременно официалната
позиция на Европейския съюз

www.interregrobg.eu

www.interregrobg.eu